

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához. Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Dr. VÁLYI JÁNOS

1837—1911

Az eperjesi görög-kath. egyházmegye főpásztorát, dr. Vályi János v. b. t. tanácsos, megyes püspököt gyászolja a magyar keresztény társadalom. Istenben boldogult püspök közel harminc évig kormányozta egyházmegyéjét, mely idő alatt áldásos tevékenységének főleg a kultúra emelése képezte legfőbb célját. Most, hogy kidőlt az élők sorából, s a halás nemzedék könyös szemekkel áll ravatala körül, most midőn a társadalom visszatekint életének minden mozzanatára: tűnnek fel a maguk egységében azok a nagypontosságú alkotások, amik százerek befektetését igazolják kizárólag maradandó értékű kulturális intézményekre. Vályi püspök alkotásai nyíltan beszélnek arról, hogy mily és nagy nemzeti missziót teljesít hazánkban az egyházi vagyon.

Az eperjesi egyházmegye kulturájára vetett egy tekintet fényes tanúsága annak, hogy a közel 30 éves püspöki működés vörös fonálként áthúzódó vallás-erkölcsös nevelést a legnagyobb sikerrel munkálta.

Az ismeri hazánk Felvidékének, különösen pedig az eperjesi egyházmegye kulturális viszonyait és a tanágynek jelzett vidéken való fejlődési történetét, tisztában van azzal, mit jelent dr. Vályi János püspök neve a kultúra kiépítésének munkájában.

Dr. Vályi János egyike volt azoknak a kulturális tényezőknek, akiknek nevét nemcsak márványba vésett szavak őrzik, de az ország története is létörölhetetlenül véste be az emberek emlékezetébe.

Amióta püspöke volt egyházmegyéjének, nem mulasztott el egy alkalmat sem, hogy a vallás-erkölsös nevelés és a magyar hazafias kultúra kiépítésének munkáját szolgálja.

Az egyházmegye papságának szolgálatára minden tekintetben modern szemináriumot épít, a főgimnáziumi ifjúság nevelését előmozdító és a magyar szellemi terjesztésében az egyházmegyei papságnak segítségére lévő táp- és nevelő-intézetet kiépíti, meg-bővíti és a szükségességgel teljesen ellátja. Az egyházmegyei tanügy tulajdonképpen megteremtőjének kell őt neveznünk, mert ő az, aki a saját pénzen tanítóképző-intézetet és polgári iskolát épít Eperjesen. Hatalmas egyénisége észreveszi a

szükséget minden téren, legkivált pedig a kultúra terjesztésének terén, és vissza nem riadva a szellemi és erkölsös nehézségektől saját magánpénztárából oly összeget utalványoz ki, amely a tanítóképző-intézet megteremtését eredményezi, amelynek az egyházmegye kulturájára gyakorolt nagy horderejét kiemeli már az a körülmény is, hogy az egyházmegyei tanítósnak mintegy 80%-a ezen intézet növendékei közül került ki.

Nem elégszik meg ezekkel, a leánygyermek nevelését is biztosítani akarja s újra csak a magánpénzéből közel félmilliót adoz e célra s megteremti a leányintézetet.

Jól tudja azt, hogy a nevelés természetesen a lélek nemcsiszolásában kulminál. A lelket azonban csupán az tökéletesítheti, aki maga is nemes. E lelki tökéletességén kívül az eredmény biztosítására szolgál az a kiválóság is, amely módot ad az illetőnek arra, hogy hozzáférjen az ember lelkéhez még ott is, ahol a lelki nemesség még önmagában nem érte célt. Ez az a tér, amelyen a nemes önfeláldozás nagy mesternőitől: az apáctól az elsőbbséget nem vitathatja el senki. Fontos e működés kivált azok nevelésénél, akik mint a jövő nemzedék hivatott tamaszai, az anya magasztos tisztét fogják betölteni.

Ezt tartotta szeméi előtt az elhunyt püspök akkor, amidőn intézményszerűen kimondotta, hogy a leánynevelés nagypontosságú ügyét a hazai görög egyházban évszázadok óta mellozött apácákra fogja bízni.

Valóban a XX. századba illő esemény volt az egy püspök részéről, amidőn dr. Vályi János az 1907. szeptember 13-án tartott sz.-sz. gyűlésen ünnepélyesen bejelentette a leánynevelő-intézetnek saját költségén való felállítását.

Közel három évtizedes püspöki működése oly eredménnyel zárul a kultúra terén, hogy ma alig van az egyházmegyében község, amelynek különálló iskolája nem volna. S mindebben az elhunyt püspök nemcsak szellemi vezető, de az anyagiakat is bokezűen nyújtó főpásztor.

A tényeknek egyszerű felsorolása is fényes dokumentuma annak, hogy dr. Vályi János halálával a magyar kultúrát is érzékeny veszteség érte. (Felvidék u.)

Az egyházmegye templomain és iskoláin az ősi szél lobogtatja a gyászlobogót, hirdetőjét annak, hogy a templomokban és az iskolákban a hívők apraja és nagyja buzgó imában esdekél: Adj Uram kegyelmet hű szolgádnak, ki most az Égbe költözött a földről, ahol Krisztus sziveszerinti főpásztora volt hiveinek.

A váci püspök tanügyi körlevele.

Vettük a váci püspök úr, gróf Csáky K. legutóbbi körlevelét, mely teljesen a tanúgygel foglalkozik s élénk tanúbizonyossága annak, hogy a népoktatásügy a váci püspöki hatóságnak nem mostohagyermeké, hanem szeretettel apolt és gondozott virága. E körlevelből az atyai gondos szeretet sugárzik ki, mely mindenre, ami a tanítás érdekeit képezi, kiterjeszti figyelmét s apostoli szeretettel buzdít, ahol ennek szüksége fölmerül. Jól is van ez így, mert a mindent dekomponáló ferde irányzatok mellett a tanítás és a katolikus iskolák lesznek legerősebb virág és leghűbb harsosai a vallásos világnézeteknek, ha azokat szeretettel magunkhoz kapcsoljuk. A körlevel foglalkozik a kantorok nyugdíjügyével; azután pályadíjakat tűz ki igen praktikus tetelek kidolgozására, melyekre minden egyházmegyei tanító vagy tanító-pályázhat; foglalkozik az Orsz. Kath. Tanítói Segélyegylet és árvaház ügyével s fölhívja az iskolászéki elnököket, hogy e célból gyűjtést indítsanak. A körlevel ezen részét, mint közérdekű és bizony sok helyen megszívlelendő részt egész szövegében ideiktatjuk:

A Kath. Tanítók Országos Segélyalapjának legutóbbi központi bizottsági üléséről főlvevett jegyzőkönyvből azin számorú ténnyről győződtem meg, hogy egyházmegyei tanítói ezen a tanítók érdekeit legközvetlenebbül érintő segélyalapot egyáltalában nem támogatják, annak nemes céljaira nem áldoztak, sőt az Orsz. Tanítói Arvahalap részére, melynek rendelkezése leendő a tanítói árvákat nevelni, egyházmegyei tanítói egy fillert sem adtak. Melyen Jesuító tanítóimnak ezen önsorsukkal való nem törődése, mert ha tanítóim nem is tartanak most igényt a segélyezésre és ha nem is szorulnak most gyermekeik az árvaház gondozására; de kartársi szeretettel királyi udvar gondolatának a bizonytalan jövőre, a sok segélyre szoruló tanítói özvegyre, a temérdek munkáértelen tanítóra, kik közül nem egy néhány száz korona nyugdíjából nagy családot kénytelen fönntartani s gondoljanak a sok tanítói árvára: ezek mindegyike epedve várja a segélyalaphól neki jutó összegeket. Ezen állapotot szörnyet észt szét a nyomorban lévő köztét és hogy többet nem tehet, hogy a kiálto szükségletnek csak ezredrészt képes kielégíteni: ennek oka azon megdöbbentő részvétlenségben keresendő, mely tanítóink részéről a humanitarius intézmények iránt tapasztalható. Fölvívom tehát egyházmegyéim összes tanítóit, hogy az Országos Kath. Segélyalap tagjai közé lépjenek be (évi díj csekély 2 korona) s a létesítendő kath. tanítói árvaház alapjára tehetségük szerint adakozzanak.

És hogy e fölvívásom né legyen a pusztaiban kiálto szava, utasítom az iskolászéki elnököket, hogy a hatóságuk alatt levő tantestületet összehíván, jelen körrendeletemet elittük olvassák föl, bizdítsák őket a belépésre és az árvaházi alap javára leendő adakozásra s a begyűlt összeget, bármily csekély legyen is az, november 30-ig terjesszék föl hozzám a központi bizottsághoz leendő áttétel céljából.

Itt említjük meg meg, hogy a nemeslelkű főpap a közeledő karácsony alkalmából a következő tanügyi adományokat tette: a Vácgyházmegyei Tanítóegyletnek 100 koronát, a váci Karolina-leányiskolának 200 koronát karácsonyfára, a váci óvoda karácsonyfájára 40, a szent József finevelőintézet karácsonyfájára 100 koronát, a gombai iskola javítására 585 koronát. A vácegyházmegyei tanúgynek fölvirágzása ily nemeslelkű és áldozatkész főpap alatt egész természetes; aki a tanúgyet, mint nagy-horderejű, elsősorú egyházi ügyet így kezeli, annyi szakértelemmel, mint gróf Csáky püspök s annyi szeretettel, a tanúgy minden érdekének és képviselőitének oly erőteljes kidomborításával, ott a legszebb siker nem maradhat el.

Mit tehet a társadalom a kath. iskoláért?

Irta: Guzsvenitz Vilmos.

II.

Ámde a nagy katolikus társadalmat csak úgy lehet e kérdésben érzékennyé tenni, ha annak a társadalomnak egyes tagjai is érzékenyek, jogaikat és kötelességeiket illetőleg teljesen tájékozottak. Evégből szünet nélkül kell hangoztatni, hogy a gyermek a szülőké és nem az államé; a szülő természeti és isteni jogon egyformán felelős gyermekének testi és lelki életeért és ennek az életnek bizonyos fokú értelmi és erkölcsi kifejtéséért. Ezt a szülői jogot és kötelességet pedig annyival inkább kell hangoztatni, minél inkább terjed az állami hatalom és minél szélesebb rétegeket hódít meg a szabadkommisszió, amelynek bevallott célja a nevelés terheivel együtt a nevelés jogát és kötelességét is a szülők vállairól az államra átruházni és ily módon a katolikus nevelés lehetőségét egyszer és mindenkorra tönkre tenni. Azért, ha azt akarjuk, hogy a katolikus társadalom érdeklődjék az iskolaügy iránt, lelkébe kell oltanunk azt a meggyőződést, hogy az iskola az övé, gyermekeinek nevelése az ő elidegeníthetetlen joga és legtermészetesebb kötelessége és minden olyan törekvés, mely a társadalmat e jogától meg akarja fosztani a legnagyobb zsarnokság, mert a felkülsmereti kényszer a leggyűlöletesebb nyűg, melyet az emberi természet csak utalattal és ellenszennvel hordoz. Ha ily módon sikerült a katolikus társadalmat a maga jogát illetőleg érzékennyé tennünk, akkor felvethetjük azt a kérdést is, mit tehet ez az öntudatos, a maga jogát és kötelességét élénken érző katolikus társadalom az iskoláért? Vagy ami a hazai állapotoknak, a tényleges viszonyoknak jobban megfelel, alakítsuk a kérdést ily módon, mit tegyen a katolikus társadalom az iskoláért? Nekünk ugyanis a megváltozott társadalmi viszonyok hatása alatt akár akarjuk, akár nem, új utakra kell lépünk és ezereves hagyományainkkal többé-kevésbé szakítanunk kell. Be kell látnunk, hogy az a szervezet, mely Szent István király bölcsességéből a magyar társadalmi élet alapját képezte a múltban, amely egyházi életünk és kulturális szükségleteink mozgatója, táplálója, éltető forrása volt századokon keresztül, ma már nem elégséges a rohamosan fejlődő igények kielégítésére. Ma már teljes képtelenség azt hinni, hogy a püspökök, patronusok, földesurak jóakarata anyagi ereje vagy egyesek áldozatkészsége elégséges az iskolai terhek alandó viselésére. Nincs az a fejedelmi bírtok, amely képes volna elviselni azt az óriási terhet, amelyet a kulturális igények mindig nagyobb mértékben kívánnak. Be kell látnunk, hogy itt ma már az egy mindnyájáért és a mindnyájan egyért elve képezheti csak a haladás szilárd és állandó alapját. Egyesek erejét — legyen az bármily nagy magában véve, az összesnek, az egyetemességnek ellenállhatatlan súlya van hivatva pótolni. Ezt a tömeget kell megmozgatni, ezt kell igénybe venni, ha azt akarjuk, hogy a katolikus nép az iskolát a magának tartsa és megváltoztassa azt a manapság még nagy mértékben elterjedt kárhózatatos felfogását, hogy neki az iskolához semmi köze, az a püspöké vagy az államé. Ezt a nagy társadalmi erőt pedig csak úgy lehet a katolikus iskolaügy részére sikerrel biztosítani, ha sikerül az iskolát a katolikus társadalom állandó érdeklődésének tárgyává tenni, ha sikerül a katolikus társadalmat meggyőzni arról, hogy a hitvallásos iskola elvesztése a hitélet veszélye. Ez a meggyőződés egyrészt biztosítani fogja az iskolához való ragaszkodást, másrészt az iskola megtartásához és fejlesztéséhez szükséges áldozatkészséget. Ha sikerül e kettőt, tudniillik az érdeklődést és az áldozatkészséget biztosítani, akkor az iskolánk függetlensége és fejlődése biztosítva van. A katolikus társadalom érdeklődésének felkeltéséről már szólottam, hátra van annak a kérdésnek a megfejtése, miképp szerezzük meg és miképp biztosítsuk a társadalom áldozatkészségét az iskola számára? Erre nézve három eszközt tartok célravezetőnek; 1. minden néven nevezendő gyűjtést, templomit, iskolait, kaszinóit, alkalmait, állandót és esetlegest, 2. iskolai és társadalmi ünnepélyek tartását,

mulatságok rendezését, 3. katolikus iskolai egyesületi csoportok alapítását.

Lehet m. t. Uraim, hogy ezen most felsorolt eszközök némelyike szokatlannak látszik és talán valóban is az, de nem szabad feledni, hogy amint az egyes emberek ízlése különböző, úgy a társadalom felfogása és az egyes körök szokása sem egyforma. Egyszer az egyik, máskor a másik eszköz hatásosabb, csak legyen, ki az emberek ízlését eltalálja és maga idején ható eszközt alkalmazni tudja. A siker titka a meggyőződés ereje és annak alkalmoszerű érvényesítése. Ma vagy rendes adóval, vagy önkéntes adományokkal letesítenek és tartanak fenn kulturális és társadalmi intézményeket. Az elsőt, a rendes, meghatározott és kötelező tervhívást a katolikus társadalom mai szervezete mellett nem lehet általánosítani, mert vannak a katolikus társadalom adózó tagjai mellett olyan rétegek, amelyek a katolikus iskola céljaira meg nem adóztathatók. Ezek számára tehát más utat-módot kell választani, hogy az általános nagy cél megvalósításának körébe bevonhatók legyenek. Bajorországi utazásom alkalmával a legkülönbözőbb célokra szolgáló állandó gyűjtőperselyeket láttam a templomokban. Miért ne lehetne nálunk is felállítani perselyeket a templomokban, különösen pedig búcsujárási helyeken, ahol a hívők áldozatkészsége élénkebb, ezzel a félrassal: „adományok katolikus iskolai célokra”. Lehetne, hogy ezen eljárás újdonsága és szokatlan volta miatt az eredmény eleinte tán nem igen felel meg a hozzá fűzött várakozásnak, de annyi bizonyos, hogy maga ezen figyelmztetés: adományok katolikus iskolai célokra, sok olyan ember figyelmét fölkelte és a katolikus iskola felé irányítja, akinek egyébként tán soha eszébe sem jutna, hogy katolikus iskola is van a világon, amelyért áldozatot hozni érdemes és szükséges. Szentanutól hallottam, hogy Prágában minden vendéglőben este 10 órakor és éjfél után két órakor persellyel járnak körül és a vendégek között a cseh iskolák számára gyűtenek adományokat. Így van ez az osztrák tartományokban is, ahol a német intelligencia társasajánál alkalmával sohasem feledkezik meg a német iskolaegyesületről. Hol vagyunk mi ezektől az üdvös szokásoktól? Nekünk semmi eszközünk sincs, amellyel a katolikus társadalom azon részét, mely a katolikus iskolák fenntartásához semmivel sem járul, a katolikus iskola támogatására megnyerhetnők? Ép ez okból miért ne lehetne az ilyen iskolai gyűjtést okosan szervezni? Miért ne lehetne minden katolikus iskola folyosójára, minden katolikus kör vagy egyesület asztalára egy gyűjtő perselyt elhelyezni, hogy az a maga néma komolyságával figyelmztesse a katolikus társadalom minden egyes tagját arra a nagy igazságra, hogy nagy célokat, sokak egyetemes támogatásával könnyebb megvalósítani, mint egyének szétszórt és szinte emberfeletti megerőltetésével.

Az állandó gyűjtéseken kívül fel kellene használni az egyes kedvező alkalmakat is, például az iskolai ünnepélyeket, vagy az iskola javára rendezendő előadásokat, tanítói gyűléseket stb. Hány egyesület van a világon, melynek alapját, létfeltételét a társadalom támogatásának oly módon való igénybevétele képezi, mely a multban szokatlan volt, ma azonban általánossá lett. Régi időben jótékony célú előadások, teaestélyek, hangversenyek, mulatságok kevésbé voltak ismertek. Ma azonban egészen megszokott és nem sikertelen módjai a közönség áldozatkészsége igénybe vételének. Miért ne lehetne ezt az eljárást a katolikus iskola javára is kamatoztatni, amikor általa a katolikus társadalomnak éppen ahhoz a rétegéhez lehet hozzáférni, amely a katolikus iskolával egyébként semmi összeköttetésben sincs. A katolikus intelligencia zöme, az iparos és kereskedőosztály legnagyobb része adója révén a nem katolikus iskolát kénytelen támogatni azon egyszerű oknál fogva, hogy a városi iskolák legnagyobb része nem katolikus jellegű. Ez a réteg a katolikus társadalomnak intézményszerűen tehát nem hozható állandó kapcsolatba a katolikus iskolaüggyel, azért az összeköttetés olyan módját kell keresni, mely reánézve kellemes, az ügyre pedig hasznos. Ez pedig nem más, mint a modern felfogás folytán

népszerűsített és polgárjogot nyert jótékony célú előadások és mulatságok.

A katolikus társadalom érdeklődésének fölkelésére különösen fontosnak tartom a nagy közönség érdeklődésének bevonásával tartott tanítói gyűléseket. Az iskola belső életéről a társadalom alapijában véve keveset tud, azzal keveset törődik. Még a szülő is csak közvetett módon, gyermeke révén hall valamit az iskola belső életéről. Hat azok, akik a népiskolával még ilyen közvetett módon sem érintkeznek, mikép szerezzenek tudomást az iskola munkájáról. Ezekre nézve, de általában az egész katolikus társadalomra nézve az az eljárás lesz célravezető, ha az iskola maga keresi a kívülről való érintkezést. Ha a hegy nem megy Mohamedhez, akkor Mohamed menjen a hegyhez. Ha a társadalom nem tudja, vagy nem akarja az iskolával való közelebbi érintkezést, akkor a tanítóságnak kell az arra vezető alkalmakat megragadnia, hogy munkája iránt figyelmet keltsen másokban. Lehetetlen, hogy egy komoly, magas színvonalon mozgó és az iskola rendeltetésével összefüggő kérdéseket fejtegető tanítógyűlés érdeklődést és rokonszenvet ne keltsen az iskola és a tanítóság iránt olyan körökben is, amelyek az iskolával nincsenek szorosabb összeköttetésben, mert a szellemi művelődés kérdései mindig vonzóak és mindig érdekesekek, ha a tárgy komolyságához méltó módon tárgyaltnak. Az ilyen gyűlések közelebb vonják a társadalmat az iskolához, megteremtik a családi és iskolai nevelés kívánatos összhangját, figyelmet és megbecsülést keltenek az iskola munkája iránt és biztosítják azt a széleskörű érdeklődést, amely nélkül az iskola társadalmi hatása alig jöhet számításba.

Az eddig mondottak arra az eljárásra vonatkoznak, mely az iskolát és a katolikus társadalmat esetről-esetre az egyes kedvező alkalmak felhasználásával igyekszik egymással szorosabb érintkezésbe hozni. Az ajánlott eszközök azonban éppen esetleges jellegük és alkalmoszerűségükkel fogva nem lehetnek elegendők és eléggé hatások, azért olyan eszközökről kell gondoskodnunk, amelyek a katolikus társadalom közreműködését és áldozatkészségét intézményszerűen biztosítják. És ezek véleményem szerint az iskolaegyesületek. Szétszórt erőket, nagy tömegeket egységes irányban vezetni, meghatározott cél szolgálatába állítani csak megfelelő szervezéssel lehet. Azért szükséges, hogy a nagy katolikus társadalomnak sokféle irányuló, sokszor határozatlan, sokszor céltalan, sokszor gyakorlatiatlan áldozatkészségét tervszerűen és állandóan irányítsuk az iskola felé. Katolikus népünk buzgósága igen gyakran olyan tényekben nyilvánul meg, amelyeknek a gyakorlati életben semmi hasznuk nincs. És nincs senki, aki e buzgóságot megfelelő irányba terelve, az iskola érdekében tudná kamatoztatni. Határaink telve vannak sokszor kezdetleges ízlésre való szobrokkal, templomaink nem feltétlenül szükséges tárgyakkal, amelyek a hívek áldozatkészségének hangos hirdetői. A felkészítők nemcsak nagy fáradságába nem kerül a hívek adakozó kedvét ilyen irányban foglalkoztatni, hanem ellenkezőleg, alig lehet néha korlátok közé szorítani. De ha iskoláról van szó, ott az ember sokszor megmagyarázhatatlan érzéketlenséggel találkozhat. Ennek az érzéketlenségnek a megszüntetése a katolikus társadalmi tevékenység jövő munkaprogramjának egyik sarkalatos tétele, mert bizonyos, hogy a mindig nagyobb igényekkel fellépő kulturális haladást iskoláinkban csak úgy leszünk képesek sikerrel munkálni, ha nem egyeseknek töredékes érdeklődését, nem a társadalom egy részének közremunkálását, hanem az egész katolikus társadalom egyetemes, osztatlan és állandó támogatását biztosítjuk az iskola részére. Erre pedig szoktatni és nevelni kell a mi széttagolt és egységesen cselekedni nem tudó katolikus népünket. A katolikus iskolaegyesület évi tagsági díjával, ennek a tagsági díjnak rendes beszolgáltatásával a legjobb előkészítő iskola annak a rendszeres közreműködésnek a megvalósításához, amely nélkül a mai viszonyok közt, a jövőben pedig még kevésbé lehet iskoláink megtartása, a kor színvonalára való emelése és versenyképességnek biztosítása terén valami érdemest és maradandót alkotni.

Nagy veszedelmek elhárításakor m. t. Uraim! minden embernek talpon kell lennie; kicsinynek és nagyoknak, erősnek és gyengének egyformán kell tennie a maga kötelességet, mert csak egyesített erővel és ennek az erőnek terpszerű, állandó felhasználásával lehet a fenyegető veszedelemnek gátat vetni. Iskoláinkat nagy arányú és folyton növekvő veszedelem fenyegeti. Az állami hatalom terjeszkedése, a hitetlen és istentagadó világnézet, a modern feltámadott bölcsélet, a szabadkoművészség aknamunkája, a közmopolita szellem, a szociáldemokrata terekvések más és más módon más és más jelszavakkal, de ugyanazzal a céllal mind-mind a hitvallásos iskola ellen törnek. Ezt az összetett támadást, ezt a folytonos ostromot csak az egész, csak az egységes katolikus társadalom ontadatos, terpszerű és áldozatos ellenállásával lehet visszaverni. Azért hangoztassuk szünet nélkül, hirdessük uton-úttelen és mondassuk ki a katolikus nagygyűléssel is, hogy a katolikus iskola érdekében oly módon szervezzessék a katolikus társadalom, hogy annak minden rétege intézményesen legyen bevonható a katolikus iskola fenntartását, szükség szerű fejlesztését és versenyképességet célzó és biztosító munkába.

Elemi énekoktatás vezérfonala.

Írta: Cserényi Béla.

II.

Nevezetesen:
Trá-trá-trá — trá-trá-trá — c — é — g — g — é — c.
Bá-san — c — g, If-ju — c — a.
Ci-du — g — c. Tudom — f — c.

Kérdzhetné valamely kollégám, mi célom van e hanggratással kezdődő dalocskákkal? — Az, hogy képzettségüket következtében könnyebben tudják eltalálni a növendékek a hangközöket. Ugyanis ha valamely főnti hangközöt látják jelezni a táblán, akkor a dalocskákról észökre jut a megfelelő hangköz. Ezek bővebb tárgyalását a II. osztály anyagánál veszem elő, ebben az osztályban egyelőre elégedjünk meg a főnti ismertetéssel.

II. osztály.

Második osztályban az I. oszt. tananyagának ismétlése után a következőkre térünk át.

Tan. : Ugy-e tiúk (bányók) eddig csak a-ig haladtunk fölül? Most meg egy pár hanggal följebb haladunk; ez az egy pár hang a h és felső c. Ezeket így jelezzük: (A tanító kiegészíti a hat hangsort nyolcra.)

Mondjuk el előről sorba: c d e f g a h c. Mit vesztek észre, hogy c van? Mondd meg, N!

Növ. : Kettő.

Tan. : Ugy mint egy alsó c — (rámutat egy növendékre) és egy?

Növ. : És egy felső c.

Tan. : Helyes. Figyeljétek! Először én énekelem el ezt a nyolc hangból álló hangsort, ti hallgassátok! (A tanító elénekli.) Ti is próbáljátok meg! Rajta! (A tanító mutatja, a növendékek énekelik.) Énekeljék ezután oda és vissza! (A tanító és növendékek énekelik.)

Enyolead keretben folytatjuk a következő előgyakorlatok tanítását: c d e f g a h a g f e d c. — A h-nál ügyelnünk kell, nehogy a növendékek a felső c-ét is énekeljék. Erre külön figyelmeztetjük a növendékeket. Hogy a növendékek h után a felső c-ét énekelik akkor is mikor nem kell, ez onnan van, mivel a h mint vezérhang szeret a c-be olvadni. — Folytatom tovább az előgyakorlatok bemutatását: c¹ d e f g a h c² h a g f e d c¹. (A 2-es ket vonalút jelent.)

Ezen osztályban a hangterjedelem: c¹—c², azaz

A hanggratató mintákat ettől az osztálytól kezdve így veszem:

Tan. : Valahányszor c-ét láttok, akkor a trá-trá jusson eszetekbe. Mit mondtam, N?

Daloljátok a trá-trát! Most!

Növ. : Trá-trá-trá — trá-trá-trá! (tanító a kezével hallgatást int.)

Tan. : Most a hang neven! Rajta!

Növ. : c-é-g — g-é-c!

Tan. : Jól van. Most az első három trá-trát énekeljétek!

Növ. : Trá-trá-trá!

Tan. : Most a hang neven!

Növ. : cég!

Tan. : Két trá-t énekeljétek!

Növ. : Trá-trá!

Tan. : A c-é-t daloljátok, a g-ét ne!

Növ. : cé!

Tan. : Kapsoljuk össze, így: trá-trá = c-é! Daloljátok! Rajta!

Növ. : Trá-trá = c-é!

Hasonlóképen járunk el a: kár-kár = c-f, búsan = c-g, ifjú = c-a-val is. Lefelé szintén a trá-trát vesszük a harmad ismertetésére még pedig úgy, hogy előbb a három trá-t, azután a két trá-t vesszük a hangok neveivel. És végül a ci-du = g-c, tudom = f-c-ét végeztetjük el.

(Folytatjuk.)

SZEMLE.

A Néptanítók Lapjának tévedése. Magyar Árpád konyi igazgató-tanító úr dr. Zalka László főtanfelügyelő úrnak lapunk 46. számában közölt nyilatkozatára a képesítéshez nem kötött kántori foglalkozásokról hosszabb levelet intézett hozzánk. Minthogy a Népevelő ezzel a kérdéssel már minden szempontból foglalkozott, ismétlések elkerülése végett további hozzászólásokat nem tartunk szükségesnek. Az ügy egyébként is memorandum alakjában a nm. püspöki kar előtt van. Tudomásul vesszük és leszögezzük itt Magyar Árpád igazgató-tanító úr leveléből, hogy ő, mint eloadó, a harangozás gondozását és a sekrestyési teendők végzését nem állította a soproni gyűlés elé, mint tisztességtelen, a tanítóságot megbecsületlen foglalkozást, hanem ő csakis a IV. katolikus tanítói kongresszusnak e kérdésben hozott határozatát ismertette tárgyilagosan.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Tanítók Évkönyve már szétküldetett minden egyes katolikus iskola címére. Ahol nem kapták volna meg, vagy ahol kevesebb példányt kaptak, mint ahány tagból áll a tantestület, ott jelezzék ezt a Szent-István-Társulat igazgató-ságánál, mely a hiányt pótolni fogja.

A Szent-István-Társulat kedvezményes áru könyvei. Lapunk november 12-iki 46. számához mellékelten vették kézhez kartársaink a Szent-István-Társulat leszállított áru könyveinek a jegyzékét, mely csakis december 1-től 31-ig bír érvénnyel. Kiténő alkalom ez arra, hogy kartársaink kevés pénzért bőven ellássák magukat jeles szépirodalmi és tudományos művekkel, valamint az iskolai és ifjúsági könyvtárak is a legjobb könyvek birtokába jussanak. Újlag ajánljuk e nagy kedvezmény fölhasználását kartársaink figyelmébe.